Norges Ligningsnevnders Landsforbunds landsmöte 1977

Av förste fögderisekreteraren Erik Palmquist

Ligningsnevndenes Landsforbund — den norska motsvarigheten till Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund, norska ordet ligning kan översättas med taxering — höll den 5, 6 och 7 oktober 1977 landsmöte i Kristiansand i sydligaste Norge. För en svensk gäst var deltagandet i landsmötet utomordentligt intressant, inte minst därför att den norska mötesmodellen i väsentliga delar avviker från den svenska. Sålunda kallar Ligningsnevndenes Landsforbunds styrelse — som har omfattande befogenheter och sammanträder kontinuerligt — förbundets medlemmar till landsmöte endast vart tredje år, men i gengäld är sammankomsterna verkligt imponerande både ifråga om antal sammanträdesdagar och deltagareantal. Landsmötet 1977 — det nittonde ordinarie — med ett kvalitativt och komprimerat tredagarsprogram hade samlat cirka 400 ligningschefer, ligningsnämndsordförande och ligningsnämndsledamöter. Vidare deltog ett sextiotal befattningshavare från riksskattestyret, samtliga fylkesskattechefer och ytterligare ett antal särskilt inbjudna. Sista sammanträdesdagen gästades landsmötet därjämte av finansministern och ordföranden i stortingets finanskommitté, vilka medverkade med anföranden och diskussionsinlägg.

Ny ligningslov förberedes

Sedan landsmötet öppnats av förbundets ordförande, ligningschef Olav Jørgensen, Baerum, Oslo, redogjorde expeditionschef Ole Kalgaard, finansdepartementet, för ”Arbeidet med ny ligningslov”.

Talaren erinrade om att man i Norge under mer än ett halvsekel hade två skattelagar, en för städerna och en för landsbygden med i allt väsentligt samma innehåll. Till följd av en mängd ändringar och tillägg blev lagarna med åren allt svårare att hantera i det praktiska taxeringsarbetet och 1976 kom en något moderniserad ”ligningslov” gemensam för ligningen/taxeringen i hela Norge. Denna lag torde dock endast vara ett första steg i riktning mot en genomgripande förändring av den norska taxeringslagstiftningen. Enligt förljudande har regeringen för avsikt att inom en nära framtid framlägga förslag till

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-23 08:07:03

en helt reviderad ''ligningslov'' som efter ändring av systematik och språkbruk lättare skall kunna tillämpas i det praktiska taxeringsarbetet. Ändringar torde också vara att vänta i materiellt hänseende.

Den nya lagen är avsedd att bl a innehålla bestämmelser om summarisk behandling i taxeringsnämnderna av enklare deklarationer, en ordning som redan synes vara tillämpad i praktiken. Avslutningsvis nämnde talaren att man i departementet arbetade med förslag till ett administrativt sanktionssystem med förseningsavgift och skattetillägg. I vissa delar torde den svenska modellen tjäna som förebild.

Aktieägarlån mm

Om ''Lån fra aksjeselskap til funksjonaer/aksjonaer, lønn eller utbytte?''talade ligningschef Per Krogh-Moe, Kristiansand.

En mera restriktiv lagstiftning hade sedan länge varit ett önskemål i vida taxeringskretsar. För närvarande kunde personer med dominerande inflytande i aksjeselskap (aktiebolag) erhålla lån som i många fall inte återbetalades. Dessa lån — i realiteten en löneförmån — undgick inte sällan beskattning. Bestämmelser om sträng restriktivitet borde införas och lån i vart fall inte medgivas då lånebeloppet uppenbarligen var avsett att täcka låntagarens levnadskostnader. Någon erinran mot det uttalade bestämda önskemålet om författningsändring förspordes ej bland landsmötets deltagare.

Uppdelning av rörelseförmögenhet och rörelseintäkt

Första landsmötesdagen avslutades med att fylkesskattechefen Odd R Øvregaard, Nord-Trøndelag, talade över ämnet ''Skattemessig deling av bedriftsformue og bedriftsinntekt''. (Rörelseförmögenhet och rörelseintäkt).

Under senare tid hade det i politiska kretsar förekommit funderingar och spekulationer över möjligheten att tillskapa författningsbestämmelser av innebörd att en enskild firmas rörelseresultat finge uppdelas i dels en privatdel och dels en företagsdel. Den förra delen skulle bli föremål för progressiv beskattning enligt för fysiska personer gällande bestämmelser medan den senare delen avsågs böra taxeras enligt en proportionell metod. En sådan uppdelning skulle dock endast få förekomma om företagsdelen användes för investering i firman/företaget med tanke på dess konsolidering och utveckling. Under den efterföljande diskussionen uttalade flera talare starka tvivel på möjligheten att införa den skisserade taxeringsmodellen. Allmänt befarade man komplicerade lagstiftningsbestämmelser som säkerligen skulle komma att följas av mycket besvärliga tillämpningsproblem.

Värdering av ej börsnoterade aktier

Ligningschef Andreas Jølbo, Sandnes, inledde andra dagen med att tala om ''Verdsettelse av ikke-kursnoterte aksjer''.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-23 08:07:03

I motsats till den i Sverige tillämpade ordningen att länsstyrelsen upprättar förslag till värdering av ej börsnoterade aktier sker i Norge värderingen lokalt i varje taxeringsnämnd. Genom det norska förfaringssättet förelåg betydande risk att värderingen av ej börsnoterade aktier blev ojämn inte bara när det gällde denna kategori aktier inbördes utan även i förhållande till de börsnoterade aktierna. Talaren efterlyste preciserade värderingsanvisningar från riksskattestyret, ett önskemål som landsmötet fann angeläget och välmotiverat.

Kommanditbolag mm

Bestämmelserna om ''Ligning av kommandittselskaper og kommanditister'' kommenterades av avdelningsdirektör Kjell Woldseth, riksskattestyret.

Talaren erinrade inledningsvis om att kommandittselskap (kommanditbolag) var en i Norge mycket utbredd företagsform. Författningsbestämmelserna ansågs dock allmänt oklara och behäftade med betydande brister. Som följd därav uppstod ofta besvärliga problem för taxeringsmyndigheterna vid inkomst- och avdragsberäkningen och inte minst vid fördelningen av det redovisade gemensamma rörelseresultatet mellan de olika kommanditdelägarna. Taxeringen av ifrågavarande skattskyldiga var ''usedvanlig krevende og vanskelig''. Klara författningsbestämmelser och tillämpningsföreskrifter borde snarast tillskapas, ett önskemål som vann allmänt gillande.

Offentlighetsprincipen

Andra landsmötesdagen avslutades med att konsulent Kristian Launes, Bergen, redogjorde för ''Offentlighet i ligningsforvaltningen''.

I Norge liksom i Sverige är detaljinnehållet i deklarationerna sekretessbelagt medan inkomst-, förmögenhets- och debiteringslängderna är offentliga. (Förmögenhetslängden i Sverige offentlig från och med den 1 januari 1978). Vem som helst kan sålunda på ligningskontoren inhämta uppgifter rörande skattskyldigas inkomster, förmögenheter och debiterade skatter. Mot viss kostnad kan även utdrag erhållas ur nämnda längder. Bestämmelserna i berörda avseenden gav inte anledning till någon tvekan. Däremot syntes olika praxis råda om huruvida cirkulärskrivelser och promemorior från överordnade ligningsmyndigheter skulle anses vara offentliga eller inte. Detta förhållande hade på sina håll skapat onödig irritation. Klara och entydiga regler från centralt håll efterlystes.

Skattepolitiska överväganden

Finansminister Per Kleppe inledde tredje dagen med att tala över ämnet ''Inntektsfordeling og skattepolitikk''.

Finansministerns föredrag var baserat på en departementspromemoria från

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-23 08:07:03

våren 1977 och avsedd att utgöra ett diskussionsunderlag för en del ändringar i beskattningen av bl a fysiska personer utan att någon väsentlig ändring skedde av den nuvarande skattenivån. Det fanns dock anledning att diskutera sänkningar av progressionen i de statliga skatteskalorna för låg- och medelinkomstgrupperna. Man borde också överväga förenkling av avdragsbestämmelserna vid inkomsttaxeringen, ändringar i familjebeskattningen, höjning av vissa punktskatter etc. En sedan länge diskuterad definitiv källskatt för stora grupper inkomsttagare ansåg sig finansministern inte kunna utlova inom de allra närmaste åren — ytterligare omfattande utredningsarbete och utveckling av kontrollapparaten bl a genom ökat ADB-stöd var erforderligt — men hoppades finansministern att reformen skulle kunna genomföras någon gång på 1980-talet.

Arbets- och personalsituationen. Dataregistreringen

Större delen av tredje dagen ägnades åt ''Arbeidsforholdene ved ligningskontorene''. I detta sammanhang bör först omnämnas att i Norge allt lignings/taxeringsarbete utföres på de statliga ligningskontoren. Beslutanderätten tillkommer dock de kommunvalda ligningsnämnderna, i vilka ligningskontorens befattningshavare tjänstgör som föredragande.

Förste inledaren, ligningschef Fred Thorsen, Stavanger, framhöll att arbets-och personalsituationen inom hela ligningssektorn — Norge har inte mindre än 440 ligningskontor, många med befolkningsmässigt mycket små men geografiskt stora förvaltningsområden — var helt oacceptabel. Det förelåg uppenbar risk för att ''ligningsarbeidet snart bryter totalt sammen''. Främsta anledningen härtill ansåg talaren vara att söka i mängden av lagändringar, anvisningar och cirkulärskrivelser som ligningsmyndigheterna överhopades med. Ligningschefernas arbetstid åtgick i alltför stor utsträckning till att plöja igenom nämnda lagändringar och tillämpningsföreskrifter. Detta i sin tur inkräktade på tiden för arbetsledning och planering av det praktiska arbetet som successivt försämrats de senaste åren.

Andre inledaren, underdirektör Alfred Matre, Bergen, kritiserade den datamässiga registreringen av deklarationsmaterialet och framhöll även att programmeringen för den datamässigt uträknade slutliga skatten var bristfällig. Överraskande många felaktigheter hade under en följd av år uppmärksammats, ett förhållande som hos allmänheten skapade tvivel på taxeringens och skatteuträkningens tillförlitlighet. Säkerligen blev ett betydande antal felaktigheter aldrig uppdagade. Talaren hade även en del anmärkningar att rikta mot de ständigt förekommande förseningarna vid datacentret i Oslo som betjänar samtliga ligningskontor.

Tredje inledaren, ligningschef Yngve Løvig, Moss, underströk att politikerna har ansvar inte bara för skattelagstiftningen utan även för att administrationen skall vara i stånd att klara de arbetsuppgifter som påläggas den.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-23 08:07:03

Han påpekade att bemanningen på de flesta ligningskontoren var långt ifrån tillfredsställande och att detta förhållande gick ut över arbetets kvalité. Utvecklingen var oroande. Han gav emellertid ett erkännande åt den utökade utbildningsverksamheten för personalen, men betackade sig för ytterligare tidskrävande arbetsuppgifter utan att bemanningen ökade i motsvarande grad.

Chefen för riksskattestyret, skattedirektör Erling Ree-Pedersen, erinrade om att skatte- och taxeringsväsendet har svårigheter i alla högt utvecklade industriländer och hänvisade till bl a Storbritannien och USA. Han sade sig emellertid vara allvarligt oroad över det stora antalet längdförings- och debiteringsfel i samband med databehandlingen. De påtalade felaktigheterna i förening med förseningarna vid datacentret ingav bekymmer och hade de senaste åren givit skattedirektören ”mange tunge stunder”. Skattedirektören ville dock ge en eloge till personalen vid datacentret som hårt pressad gjort en verklig ”kjempeinnsats”. Inför 1978 års taxering skulle en översyn göras ifråga om programmering och kontroll. Med adress till finansminister Kleppe menade slutligen skattedirektören att skatte- och taxeringssektorn var styvmoderligt behandlad i förhållande till andra offentliga sektorer, exempelvis skolväsendet och sjukvården som under senare år fått betydande personalförstärkningar.

Ordföranden i stortingets finanskommitté, stortingsman Arne Nilsen, uttalade att det var angeläget att taxerings- och skatteadministrationen på ett tillfredsställande sätt kunde fullgöra sina arbetsuppgifter. De kritiserade många författningsändringarna hade varit nödvändiga, inte tillkomna för att ”gjøre livet surt” för myndigheter och skattskyldiga. Stortingsman Nilsen lovade att i positiv anda granska kraven på personalförstärkningar inom ligningsorganisationen och sade sig tro att det var ”stemning i stortinget for å skaffe de midler som trengs”.

Finansministern och kritiken

Finansminister Kleppe förklarade att hans uppgift vid landsmötet i första hand var att lyssna och inte att komma med bestämda uppfattningar. Han hade blivit delgiven landsmötesdeltagarnas kritik mot olika författningsbestämmelser och skulle självfallet allvarligt pröva de förslag till ändringar som framförts.

Beträffande den påstådda underbemanningen på ligningskontoren och ligningschefernas ”nødskrik” anmärkte finansministern att ”fra alle håll klager de bestandigt”. Även andra sektorer inom den offentliga förvaltningen hade önskemål och krav som inte blivit tillgodosedda. Det var sålunda inte ett helt korrekt påstående att skolväsendet och sjukvården gynnats alldeles särskilt i anslagshänseende. Många brister förefanns fortfarande även inom de sektionerna. I övrigt var det ”ikke alltid så greit å

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-23 08:07:03

vaere i finansdepartementet" enär folk i allmänhet och även politiker förväntade att departementet skulle föregå med gott exempel när det gällde återhållsamhet med utgiftsökningar inom departementets förvaltningsområde. Finansministern sade sig emellertid i likhet med ordföranden i stortingets finanskommitté i positiv anda vilja granska de krav på personalförstärkningar som framförts under landsmötet.

Den svenske gästen, förste fögderisekreterare Erik Palmquist, Karlstad, representant för Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, redogjorde under landsmötet för den svenska taxeringsorganisationen och RS-reformen, vilket anförande i artikelform kommer att inflyta i Dommer og Uttalelser, den norska motsvarigheten till Skattenytt.

Vid sidan av det officiella landsmötesprogrammet hade arrangörerna anordnat en omfattande sightseeing medan Kristiansands kommun bjöd på en mycket uppskattad "Sørlandskveld" under medverkan av lokala artister. Landsmötet avslutades med bankett i vilken deltog cirka 500 personer. Gästernas tack framfördes av finansminister Kleppe i ett humoristiskt och spirituellt anförande.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-23 08:07:03